Neandertallane

See artikkel vajab toimetamist. *(September 2006)*
Palun aita artiklit toimetada (https://et.wikipedia.org/w/index.php?title=Neandertallane&action=edit). (Kuidas ja millal see märkus eemaldada?)

Neandertallane ehk **neandertali inimene** (*Homo sapiens neanderthalensis*) on inimese liik, kes kujunes Euraasiasse asunud püstisest inimesest (*Homo erectus*), kes seal umbes 100 000 aasta jooksul ka elas ja tegutses.

Homo neanderthalensis
(Charles R. Knight)

Aafrikas kujunes püstisest inimesest aga nüüdisinimese esivanem, keda kutsutakse tarkinimeseks (*Homo sapiens*). Neandertallane elas Euraasias varem kui tarkinimene, tegutsedes ajavahemikus umbes 150 000–40 000 aastat tagasi.

Neandertallane oli 160–165 cm pikkune, massiivse ja lihaselise kehaga. Lühikese kaela otsas asus lai nägu, mida iseloomustasid etteulatuvad kulmuluud, sügaval koobastes asuvad silmad, lai ning madal nina, madalavõitu tahapoole kaldus laup ning etteulatuv lõug. Erinevalt osav- ja püstisest inimesest, kes artikuleeritud kõnet veel ei tundnud, valdasid neandertallased ka kõnevõimet. Arvatavasti oskasid nad kasutada juba umbes mõndasada sõna.

Neandertallased olid tarkinimeste kõrval ainus religioosne inimliik. Nad matsid oma surnuid haudadesse ning tundsid ilmselt maagilisi toiminguid ja kombetalitusi.

Sisukord

Avastuslugu
Vaata ka
Viited
Välislingid

Avastuslugu

Neandertallaste koljusid leiti Belgias Engises 1829 ja Gibraltaril 1848. Tuntuim leid on aga Saksamaalt Düsseli jõe orust Neandertalist 1856. aastal, 3 aastat enne Charles Darwini teose "Liikide tekkimine" ilmumist.

Neandertallane

Fossiilide leiud: Pleistotseen

230 000 (130 000) kuni 30 000 aastat tagasi

Taksonoomia

Riik	Loomad
Hõimkond	Keelikloomad
Klass	Imetajad
Selts	Esikloomalised
Sugukond	Inimlased

Senised leiud on viidanud, et neandertallaste üheks viimaseks pelgupaigaks oli Euroopas Pürenee poolsaar, kus nende ja inimeste asualad kattusid seitsme tuhande aasta vältel, pakkudes ideaalselt võimalust hübriidide sünniks. Rahvusvahelise töörühma kasutatud radiosüsiniku meetodi variatsioon näitab nüüd, et neandertallased võisid sealt kaduda tuhandeid aastaid enne nüüdisinimese saabumist.[1]

Perekond	*Homo*
Liik	***H. neanderthalensis***
Binaarne nimetus	
Homo neanderthalensis	
William King, 1864	

Vaata ka

- Denissovi inimene

Viited

1. Neandertallaste allakäik võis alata arvatust varem (http://teadus.err.ee/artikkel?cat=1&id=8400), ERR Teadus, 6. veebruar 2013

Välislingid

- "Neandertallane elab tänapäeva inimeses?" (http://www.epl.ee/artikkel/354995) EPL, 16. september 2006
- "Oletus inimese ja neandertallase seksist tugines saastunud DNA-l" (http://www.postimees.ee/150907/esileht/ak/283195.php) Postimees, 15. september 2007
- "Inglismaal leiti neandertaallastele kuulunud tööriistu" (http://www.epl.ee/uudised/433515) EPL, 23. juuni 2008
- "FOTOD: teadlased rekonstrueerisid neandertali naise näo" (http://www.epl.ee/artikkel/442332) EPL, 20. september 2008
- "Neandertallased: elu ilma vanavanemateta" (http://www.postimees.ee/?id=84883) Postimees, 21. veebruar 2009
- "Neantertali inimene oli edev" (http://www.epl.ee/artikkel/486377) Eesti Päevaleht, 16. jaanuar 2010
- "Neandertallaste geenid aitasid inimesel levida" (http://www.novaator.ee/ET/inimene/neandertallaste_geenid_aitasid_inimesel_levida/) Novaator, 17. juuni 2011
- 05. veebruar 2013, Neandertallased surid seniarvatust 15 000 aastat varem välja, Postimees: elu24.ee (http://www.elu24.ee/print/1127058/neandertallased-surid-seniarvatust-15-000-aastat-varem-valja)
- Nature 505, 43–49 (02 January 2014), The complete genome sequence of a Neanderthal from the Altai Mountains (http://www.nature.com/nature/journal/v505/n7481/full/nature12886.html)
- 04. september 2017 16:11, Jaan-Juhan Oidermaa, Antropoloogid jõudsid neandertallaste liimi valmistamise saladusteni (https://novaator.err.ee/616542/antropoloogid-joudsid-neandertallaste-liimi-valmistamise-saladusteni)

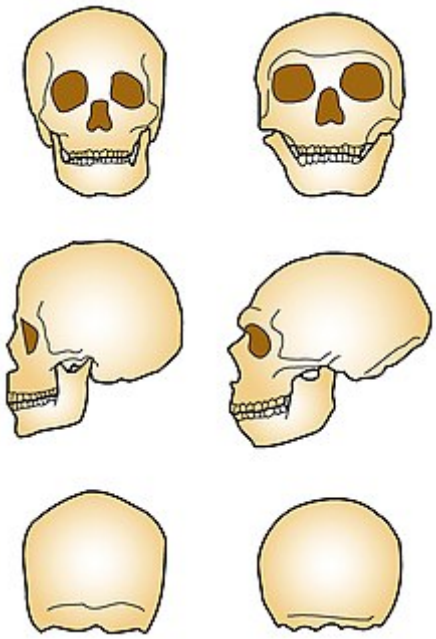

Nüüdisinimese ja neandertallase koljude võrdlus

v · r (https://et.wikipedia.org/w/index.php?title=Mall:Hominiidid&action=edit)	**Inimese evolutsioon**
Hominini	*Sahelanthropus tchadensis* • *Orrorin tugenensis* • *Ardipithecus* • *Kenyanthropus platyops*
Australopiteegid	perekonnad *Australopithecus* ja *Paranthropus*

Australopithecus	*A. anamensis* • *A. afarensis* • *A. bahrelghazali* • *A. africanus* • *A. garhi* • *A. sediba*
Paranthropus	*P. aethiopicus* • *P. boisei* • *P. robustus*
Homo	*H. habilis* • *H. rudolfensis* • *H. georgicus* • *H. ergaster* *H. erectus* (*H. e. lantianensis* • *H. e. palaeojavanicus* • *H. e. pekinensis* • *H. e. nankinensis* • *H. e. soloensis* • *H. e. wushanensis* • *H. e. yuanmouensis*) *H. cepranensis* • *H. antecessor* • *H. heidelbergensis* • *H. rhodesiensis* • *H. floresiensis* *H. s. idaltu* • *H. s. denisovan* • *H. s. neanderthalensis* • *Homo s. sapiens*

Pärit leheküljelt "https://et.wikipedia.org/w/index.php?title=Neandertallane&oldid=5430889"

Selle lehekülje viimane muutmine: 12:44, 20. august 2019.

Tekst on kasutatav vastavalt Creative Commonsi litsentsile "Autorile viitamine + jagamine samadel tingimustel"; sellele võivad lisanduda täiendavad tingimused. Täpsemalt vaata Wikimedia kasutamistingimustest.